

Biblioteca și mediul informațional universitar

Elena SCURTU, șef serviciu Documentare / Informare Bibliografică

Ana NAGHERNEAC, bibliotecar principal

Orice transformare, schimbare radicală conține în sine elemente de risc. Uneori, ești sigur că procedezi corect chiar de la bun început, alteori, trăiești momente de incertitudine și, după un timp oarecare, încerci să cunoaști și să estimezi situația prin metode și tehnici tot mai variate.

În anul 2005, în Biblioteca Științifică a Universității de Stat Alecu Russo au fost operate unele modificări menite să sporească eficacitatea asistenței informaționale.

Serviciul științifico - bibliografic a fost divizat în 2 structuri: *Referințe și Informare / Documentare Bibliografică*. După doi ani de activitate, serviciul DIB inițiază un dialog cu cititorii - profesori, ținând să cunoască opiniile acestora vizavi de modificările efectuate. A fost utilizată metoda chestionarului (feed - back), una din cele mai frecvent practicate pentru a obține răspunsuri obiective.

Am elaborat un chestionar din 13 întrebări, prin care am acoperit toate aspectele de activitate ale serviciului. Au fost repartizate 200 de chestionare (amintim că la Universitate activează 400 de profesori) și aproape toate au fost completate. Analiza chestionarelor a scos în evidență mai multe tendințe.

Ne-am propus să cunoaștem opinia profesorilor cu privire la *aportul Bibliotecii în formarea mediului informațional universitar*. Absolut toți respondenții au evidențiat rolul decisiv al Bibliotecii privind informarea, documentarea profesorilor la realizarea cercetărilor științifice. Opiniile de mai jos sînt mai mult decît concludente: *Biblioteca este centrul de bază în formarea*

mediului informațional universitar, Nu poate fi comparată cu alte centre, Biblioteca însumează toate sursele disponibile, Contribuțiile Bibliotecii sînt primordiale, mai ales, în lumina prevederilor Procesului de la Bologna, Este centrul care oferă cu mult mai multe posibilități decît alte instituții, Eficacitatea procesului de instruire la Universitate depinde în mod direct de organizarea muncii la Biblioteca, Biblioteca deține înțietatea în formarea mediului informațional universitar...

Din aceste aprecieri, este evident că profesorii înțeleg prea bine rolul important al Bibliotecii în procesul de informare și documentare.

A urmat întrebarea: *"În ce măsură Biblioteca Științifică acoperă necesitățile informaționale ale profesorilor și ale studenților, recurg și la serviciile altor biblioteci?"*.

Aproximativ 80 la sută din profesorii chestionați consideră că ofertele Bibliotecii sînt în măsură să satisfacă cele mai diverse solicitări și necesități, așa încît respondenții recurg foarte rar la serviciile altor biblioteci. Chiar dacă și întreprind astfel de pași, o fac tot prin intermediul BȘU.

Doar 7 la sută din respondenți apelează și la serviciile altor biblioteci: Biblioteca Națională a R. Moldova, Biblioteca Națională a României, Biblioteca ASEM, Biblioteca AȘM..."Nu este singura bibliotecă din municipiu, precizează cîțiva profesori, dar este de bază. Preferăm să ne documentăm aici. Biblioteca ne oferă și largi posibilități de a accesa Internetul".

86% din numărul celor chestionați (în mare parte profesori de la facultățile Pedagogie, Psihologie. Asistența Socială și Filologie) mențio-

nează că fondurile Bibliotecii pot satisface necesitățile de informare și documentare, 12% solicită literatură recentă din domeniile *Economie, Drept, Filologie Germană și Engleză*.

Unii respondenți se arată nemulțumiți de lipsa revistelor culturale românești: „*Regret că nu mai ajung la Biblioteca noastră reviste românești pe care le puteam consulta fără probleme acum 10 ani*”. Este solicitată, în mod special, revista *Observator cultural*. Cu toate acestea, utilizatorii care s-au obișnuit s-o citească în format tradițional, o pot lectura în varianta electronică: <http://www.observatorcultural.ro>. Un alt subiect din chestionar viza modalitățile de informare. Majoritatea respondenților consideră că orice formă este, în fond, eficientă în procesul de documentare și informare. 88% - dau prioritate expozițiilor; 74 % - revistelor bibliografice; 51 % - cataloagelor bibliotecii, fiind preferat îndeosebi *catalogul electronic*; 47 % utilizează bibliografiile tradiționale; 53 % - optează pentru utilizarea Internetului, *supermagistrala informațiilor digitale*. Alte modalități ce contează în acest top: *lansări de carte, întâlniri cu personalități notorii contemporane, mass - media*.

Profesorii optează pentru o bibliotecă ideală, adică una care să asigure accesul nelimitat la diverse baze de date și instrumentează în activitatea ei forme variate de informare: „*Biblioteca aplică o varietate de forme. Esențial este să le poți utiliza în folosul tău*”.

A fost apreciată și modificarea formulelor de promovare a revistelor bibliografice. Utilizatorilor li se vorbește despre toate cărțile recent apărute, lucru pe care cititorii îl apreciază: „*cuvântul viu este convingător*”, „*sînt absolut necesare pentru studenți*”, „*bibliografii atrag atenția asupra celor mai interesante momente dintr-un document sau altul*”, „*vreau să spun că mă simt bine, audiind reviste promovate la un nivel profesional susținut*”, „*cărțile prezentate sînt niște continente, pe care le poți descoperi iar și iar*”, „*revistele constituie o modalitate sigură de informare și ar fi perfect să le putem lectura într-un timp util*”.

Am realizat acest sondaj în luna aprilie în sala de lectură *Științe Psiho - pedagogice, Reale, Științe ale Naturii, Arte*. Am analizat fișele unor cărți incluse în revistele informative și puse în circulație în sală și a datelor statistice, am discutat cu cititorii. Am putea vorbi și de un top al preferințelor. Astfel, în decurs de o lună au fost solicitate: *Tratat de asistență socială* / coord. G. Neamțu (Iași, 2005) - 89 de ori; Ștefan Pruteanu, *Antrenamentul abilităților de comunicare* (Iași, 2004) – 52 ori ; Milton, Cameron. *Comunicare prin gesturi și atitudini* (Iași, 2005) – 44 ori. 60 % de beneficiari consideră revistele bibliografice drept surse sigure de documentare asupra conținuturilor și calităților unei sau altei cărți.

La sfîrșitul lui martie 2007, sala de lectură nr. 3 a preluat 200 de cărți de la expoziția *Intrări recente*. În luna aprilie, aceste cărți au fost solicitate de circa 2 000 de ori.

Am ținut să aflăm care sînt predilecțiile profesorilor în ceea ce privește *Sursele de referință*. Mai bine de 60 la sută din profesorii angajați în dialog preferă atît sursele tradiționale, cît și electronice (variante optimă: „*sursele tradiționale și electronice se completează reciproc*”, „*cînd e vorba de o investigație serioasă, te ajută ambele*”), 25 la sută optează numai pentru sursele tradiționale și 15 la sută - pentru surse electronice. Unii respondenți au remarcat chiar că „*sursele tradiționale sînt mai sigure și exhaustive*”. Credem că problema opțiunilor e determinată și de vîrsta (diferită) profesorilor. Cadrele didactice cu experiență solicită bibliografii imprimare, iar tinerii – cele electronice.

Am observat că 80 % din profesori utilizează surse din Bibliografia Națională a Moldovei, 65 % -din Bibliografia Națională a României și 30 % - edițiile ИИНОИ (Rusia).

S-a mai constatat că 55 % - consultă bazele de date locale și internaționale, 25 % - doar Internetul și 20 % - numai bazele de date

locale.

Timp de cîteva decenii (începînd cu anii 60 ai secolului trecut), colectivul Bibliotecii își orientează activitatea în scopul formării culturii informaționale a cititorilor prin uzitarea diverselor metode și tehnici. Evident că ne-au preocupat și opiniile respondenților privitor la modul în care biblioteca realizează acest obiectiv. Am formulat următoarele întrebări: *Posedă profesorii o cultură informațională bine formată sau nu? Utilizează serviciile Bibliotecii în mod independent sau cu ajutorul bibliotecarului? A contribuit Biblioteca la formarea culturii informaționale?*

Răspunsurile ne-au bucurat mult: mai bine de 85 % - utilizează serviciile Bibliotecii fără a apela la sprijinul bibliotecarilor, remarcînd contribuțiile instituției date la formarea culturii informaționale. Peste 15 % din profesori posedă o cultură informațională elementară și nu se descurcă fără intervenția bibliotecarilor.

Mai bine de 98 % consideră că Biblioteca oferă, într-un timp util, suficiente surse informaționale pentru cercetările științifice ale profesorilor: *cîștigăm foarte mult în timp; informarea este la un nivel superior, dar ne-am dori să avem acces la documente din colecțiile altor biblioteci; cercetătorul este ajutat să-și realizeze proiectul științific rapid, profit de aceste servicii, astfel, timp de cîteva ani am publicat 10 lucrări științifice.* Există totuși o problemă încă nesoluționată în acest domeniu de activitate - asigurarea profesorilor cu documente primare, cu full-texte.

Respondenții au fost ceva mai rezervați în aprecierea materialelor bibliografice elaborate de SDIB. Cu toate acestea, 78 % din profesori evaluează înalt activitatea de bibliografiere: *pentru bibliotecă este cu adevărat o cercetare științifică; pun în valoare spiritul de cercetare a universitarilor; fac publicitate unor profesori; imbold pentru formarea viitorilor savanți, o muncă asiduă, lăudabilă; creează imagine bună Universității; o activitate demnă de susținere; materialele elaborate trebuie plasate în Internet (ceea ce și facem deja -n.n.).*

Au fost menționate, în special, bibliografiile: *Contribuțiile profesorilor Universității*, Dicționarul biobibliografic *Universitari bălțeni*, *Asistență Socială*.

Peste 20 la sută din profesorii chestionați au evitat să răspundă la întrebări, lucru care ne-a pus în gardă.

Rezultatele evaluării altor servicii oferite de Biblioteca cititorilor arată în felul următor:

Prezentarea referințelor bibliografice la lucrările științifice: 80 % din respondenți au apreciat operativitatea și calitatea acestei activități: *în bibliotecă găsesc toate sursele necesare; și eu și studenții mei sîntem foarte satisfăcuți de consultațiile oferite de bibliotecari.* Au fost solicitate și ocupații suplimentare pentru însușirea schimbărilor în standarde;

Atribuirea indexului CZU la teze (licență, masterat, doctorat). Au solicitat asemenea servicii 30 % din cei chestionați.

Formarea CIP-ului (Serviciul DIB este intermediar, asigură legătură electronică cu Camera Națională a Cărții) pentru lucrările editate la tipografia Universității. Pînă în prezent au beneficiat de acest serviciu 15 profesori, care l-au apreciat înalt: *nu trebuie să mergem special la Camera Cărții; se face un serviciu foarte bun pentru noi, ne rămîne doar să ne concentrăm eforturile pentru cercetare”...*

Elaborarea bibliografiilor selective tematice. Circa 45 % - au beneficiat de acest serviciu. Au fost solicitate mai ales domeniile: *literaturi comparate, relații interculturale, teoria dreptului, asistență socială; educație incluzivă, metodologia cercetării științifice ș.a.*

Elaborarea bibliografiilor personale ale profesorilor necesare pentru participări la concursuri, la proiecte. 40 profesori au solicitat acest serviciu, rămînînd satisfăcuți de prestața bibliotecarilor.

De asemenea, am dorit să aflăm ce cred profesorii despre biblioteca virtuală: 72 % o consideră o modalitate eficientă pentru a obține cît mai multe informații relevante; ea oferă posibilita-

tea consultării unor surse electronice; oferă acces la informația din lumea întreagă. 12 % din respondenți optează pentru sursele tradiționale, pentru o bibliotecă tradițională.

Ultima secțiune a chestionarului a fost consacrată evaluării de către profesorii universitari a competenței profesionale a bibliotecarilor din serviciul DIB. A fost apreciată întreaga echipă

a bibliotecii. Astfel, 98 % din cei chestionați consideră că bibliotecarii noștri sînt profesioniști adevărați, au o pregătire excelentă.

În concluzie, menționăm că cititorii noștri versați, profesorii universitari, consideră, pe bună dreptate, că *Serviciul de Informare / Documentare Bibliografică* este o structură importantă în comunitatea universitară.

Bibliografie consultată:

1. Atanasiu, Pia. *Metode și tehnici de lucru pentru sisteme de informare științifice*. București : Ed. Didactică și Pedagogică, 1976. 171 p.
2. *Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți* : Raport de activitate 2005. Resp. de ed. E. Harconița. Bălți, 2006. 143 p.
3. Chelcea, Septimiu. *Metodologia cercetării sociologice. Metode cantitative și calitative* . Ed. a 2-a. București : Ed. Economică, 2004. 694 p.
4. Doroftei, Claudia. Centrele de Informare și Documentare în procesul instructiv-educativ. In: *Biblioteca*, 2006, nr 4, p. 112 - 113.
5. Hulban, Horia. *Tehnica cercetării științifice*. Iași: Ed. Graphix, 1994. 187 p.
6. Sali, Nicolae. *Proiectarea cercetării sociologice*. In: *Symposia professorum : Seria Psihologie, Sociologie și Asistență Socială : Materialele ses. șt. din 2004-2005*. Ch., 2006, p. 5-9.
7. Scurtu, Elena. *Serviciul Documentare și Informare Bibliografică*. In: *Magazin bibliologic*. 2005, nr 3-4, p. 89-90; www.bnrm.md/publicatii.